

X

Kuurojen kansanopisto

X

Sivistyksen ehdot

27. elokuuta 2008

Seppo Niemelä

Keskeiset työn motiivit

1. Sivistystyö on perusteltava paljon aikaisempaa täsmällisemmin. Mitä se on ja mitä se tekee? Vain omaleimainen sivistystyö voi menestyä jatkossa.
  2. Sivistykset piilevät voimavarat on vapautettava kohtaamaan ajan keskeinen sivistystarve, mikä edellyttää kohdallista rahoitustapaa.
  3. Sivistystyön lohkojen tulee voida kehittyä niin, ettei mikään lohko toimi toisen kiviriippana.
-
-

Sivistystyön kulmakivet

1. Sivistystyö on osa pohjoismaista aikuiskasvatusta ja yhteistä pohjoismaista arvoperustaa
  2. Sivistystyön erityisyys perustuu omaleimaiseen pedagogiaan (yhteisöllinen dialogi, sosiaaliped.)
  3. Sivistystyö tulee kohdistaa sivistystarpeeseen, josta tulee ylläpitää ajantasainen kartoitus.
  4. Sivistystyö on osa elinikäisen oppimisen strategiaa ja sen tavoitteilla on perustuslaillinen perusta.
-
-

Yhteistä pohjoismaista perustaa

- * Humanistinen ote persoonallisuuden kehittämiseen sekä yhteisö- ja kansalaiskasvatus toiminnan ydintä
  - * Demokratia, kyky vaikuttaa asemaansa yhteiskunnassa ja aktiivinen kansalaisuus keskeisiä tavoitteita
  - * Pääasiassa yksityistä, mutta valtion subventoimaa; yleis- tai ammattisivistävää, myös kulttuuritoimintaa
  - * Autonomista; julkisella tuella kuitenkin tavoitteet, joiden saavuttaminen pitää arvioinnein tai muuten osoittaa.
-
-

Elinikäisen oppimisen toteuttaja

1. Persoonallisuuden kehittyminen
2. Aktiivinen kansalaisuus
3. Sosiaalinen inkluusio
4. Työllistettävyys

Perustuslaki:

Julkisen vallan on turvattava ... jokaiselle
yhtäläinen mahdollisuus **kehittää itseään** ...
varattomuuden sitä estämättä.

Suomalaiseen kansanvaltaan kuuluu yksilöiden oikeus
osallistumiseen ja vaikuttamiseen.
Julkisen vallan on näitä edistettävä.

Sivistystyön pedagogia

Ove Korsgaard (2007): Folkeoplysning - en særlig pedagogisk metode

”Begreper som vekselvirkning og samarbeide, diskussion og dialog kom til at spille en stor rolle i traditionens selvforståelse”.

- ”Folkeoplysning blev ikke kun set som en individuel proces, men også som en social proces.”

- ”Arbejdsformen ... giver virkelig træning i demokratisk tænkning og handling.”

Esitys uudeksi tarkoituspääläksi

”Sivistystyön tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tarjota **naisille ja miehille oppimisympäristöjä**, jotka edistävät **itsensä monipuolista kehittämistä**, kykyä toimia yhteisössä ja **aktiivista kansalaisuutta** sekä kansanvaltaa, **yhtenäisyyttä**, moniarvoisuutta ja **kestävää kehitystä Suomessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.**”

Sivistystarpeen analyysi jatkuvaksi

Sivistystarpeen tunnistamisen pohjana tarkoituspykälä:

1. naiset ja miehet
2. persoonallisuuden monipuolisuus
3. yhteisöllisyys, aktiivinen kansalaisuus
4. kansanterveys, sosiaaliset ongelmat
5. demokratia, osallistuminen, triangulaarisuus
6. yhdenvertaisuus, vrt. koulutustausta
7. monikulttuurisuus (oma kehitys/dialogi)
8. kestävä kehitys, ekologinen elämäntapa

Lukutaitomittaukset, kulttuuriosallistuminen
Sosiaalinen pääoma (social/civic participation)

Nykyisen rahoituksen ongelmia

- * Sopii oppilaitoksille, joiden tarjonnalla on runsaasti maksukykyistä kysyntää.
- * Nykyrahoitukseen sisältyy voimakas insentiivi: pienin yksikköpanoksin paljon suoritteita:
- * Ei palkitse panostusta vaativiin sisältöihin tai kohderyhmiin
- * Koulutetuilla valmius opiskella lisää ja maksaa opinnoista.
- * Sivistysopintojen raja häilyvä ja houkuttaa ylitysyrityksiin
- * Yksikköhintojen lasku heikentää oppilaitosten taloutta ja mahdollisuutta panostaa vaativiin opintoihin.
- * Suoritteet sopivat yhä huonommin monimuotoaikaan.

Tulos: sivistystavoitteisesta vapaatavoitteiseksi.

Hyvän rahoitusmallin periaatteita

- tulee mahdollistaa sivistystavoitteiset opinnot ja niiden kehittäminen nykyistä oleellisesti paremmin
  - tulee olla opetushallinnon kannalta hallittava ja sellainen, joista hallinto selviää kohtuullisella työmäärällä
  - tulee rohkeasti palauttaa määrää laaduksi ja hillitä/poistaa oppilaitosten keskinäinen tuntijahti
  - tulee mahdollistaa sellaisen koulutuksen ostaminen, jossa sivistysoppilaitoksilla on erityisosaamista.
-
-

Sivistystyön jäsenitys

1. Yleinen tehtävä (sivistys kaikille)
  2. Erityiset tehtävät:
    - 2.1. sosiaalisen inklusion tukeminen (yhdenvertaisuus)
    - 2.2. muut kansalliset erityistehtävät (demokratia, monikulttuurisuus, kestävä kehitys)
-
1. Tehtävät jotka nousevat kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan tarpeista (valtio subventoi)
  2. Tehtävät jotka nousevat koulutus- tai muun yhteiskuntapolitiikan tarpeista (valtio ostaa)

Rahoitus 1

Kolme rahoitustapaa

1. Suoriteperusteinen
2. Perusrahoitus (esim. max. 30 prosenttia edellisestä)
3. Lisärahoitus (hallinnon ostamalle koulutukselle)

1. Suoriteperusteinen rahoitus

- sopii suureen osaan yleistä sivistystyötä
  - subventoi maksukykyistä kysyntää
  - löydettävä tavat tehdä tuntijahti tarpeettomaksi
-
-

Rahoitus 2

2. Perusrahoitus (30 prosenttia edellisestä)

- oppilaitoksen käytössä joko nykytapaan tai erityisiin kohderyhmiin ja/tai sivistyssisältöihin, toiminnan kehittämiseen, omarahoitusosuutena jne.
- edellyttää opetushallinnolle esitettävää ehdotusta **tavoitesopimukseksi** ja sopimuksen raportoimista
- perustana ylläpitämislupa ja kuvattu sivistystarve

3. Lisärahoitus

- hallinnon ostamaa koulutusta, jossa oppilaitosten sivistysosaaminen on etu (esim. 10 -luokka).
  - tavallisesti erityispanostus kriittisiin kohderyhmiin
-
-

Sivistysneuvosto

Ruotsista poiketen rahoituspäätökset edelleen opetushallinnolla.

Sivistysneuvostolla hallintoa tukeva tehtävä:

- tekee tai teettää sivistystyön arviointeja
- tekee yhteenvetoja tavoitesopimuksista
- tekee tai teettää sivistystarvekartoituksia
- tekee sivistystyön kehittämisehdotuksia
- antaa rahoitusta koskevia lausuntoja